

Please prepare a good literary translation of the entire passage in the time allowed. Use of a dictionary is permitted. Choose one of the two passages.

Time allowed: 2 Hours

PASSAGE I

Kafesoğlu, I., Tarih Dergisi XIII (1963), p. 3.

«İlim asrı» adı verilen XIX. yüzyılın ortalarına doğru tarih anlayışında da büyük bir gelişme müşahade edildi. Bu yüzyılda fizik, tabiat, kozmografya v.b. gibi müsbet ilimlerin kanunlarını tesbit etme yolunda atılan geniş adımlar, «Tarih»in de bir takım kanunlara bağlanması imkânının araştırılmasına vesile teşkil etti. Tarihte böyle esasların hâkim olabileceğini sezme ve buna dayanarak tarih tetkiklerinde *Araştırmacı-tekâmülî* usulün yolunu açmak şerefi filozof Leibniz (ölm. 1716)'e aitse de, bunun felsefe konusu olmaktan ziyade bir ilim mevzuu bulunduğu hakikatına filozofların ve tarih metodcularının «insanların yaptıkları» üzerindeki karakter incelemeleri neticesinde, şu prensiplerin tesbitinden sonra varılabildi:

1 — İnsanlar varlık ve mahiyet itibarıyla aynıdır. Yalnız mahiyetleri bir olan şeyler birbirine bağlı tekâmül imkânlarına sahip olduklarına göre, insanların gelişmesi de birbirleriyle irtibat halindedir.

2 — İnsanların her türlü hâl ve fiillerinde karşılıklı tesirler mevcuttur.

3 — Bütün beşerî hadiselerde daimî bir değişme vardır. Tarihi vak'alar birbirine benzemeyen şartlar altında vukua gelir. Bundan dolayı her olay kendine mahsus zaman, çevre ve âmiller açısından değerlendirilmelidir.

Bu prensipler tarih tetkiklerinde yeni bir devir açmış, tarihi ruhsuz bilgi yığını olmaktan veya bazı siyasi maksatlar uğruna istismar edilmekten kurtararak onun «ilim» haline gelmesini sağlamış ve böylece *Araştırmacı* (Génétiqve) tarihçilik denilen çağdaş tarih incelemelerinin doğusunda kesin bir dönüm noktası olmuştur.

PASSAGE II

Kafesoğlu, I., Tarih Dergisi XIII (1963), p. 12.

Meselâ, meselemizde, tipik bir unsur olmak üzere, yenilik hareketlerine karşı daima direndiği söylenen din faktörünü alalım. Günümüzden geriye doğru gidildikçe, Türk milletinin bu mevzuda aksiyon ve reaksiyonlarını ortaya koyan hadiseler görülür. Cumhuriyet devrinde, II. Meşrutiyette irtica hareketleri, Batı'ya yönelme çağı olan Tanzimat devrinde benzer vak'alar zuhur etmiştir. Atalarımızın sebep ve şahit olduğu bu olaylar Türk cemiyetinin mahsulüdür. Acaba o zamanki itikat anlayışı ile şimdiki arasında münasebetler mevcut değil midir? Veya günümüzde ne gibi törpülenmeler, yumuşamalar olmuş, bu değişiklikler nasıl ve hangi âmillerin tesirile vukua gelmiştir? Daha geriye doğru bağlantıyı takip edelim. XVII, yüzyılda İmparatorluk başkenti İstanbul'u alt-üst edecek kadar ciddiyet kazanan bir «Kadı-zade'liler» meselesi bahis konusudur ki, görünüşte medreseyi temsil eden fakihlerle halk kitlelerinin tercümanı tarikat mensuplarının çatışmasından çıkmıştır. Bunda rol oynayan ana düşünce yalnız islâmî akideye mi, yoksa aynı zamanda eski Türk tefekkür sisteminde mühim yeri olduğu bilinen kamlık (şamanizm) telâkkilerine mi dayanıyordu? Kadı-zadeli'ler hadisesini yalnız Sultan Murad IV. ve Sultan Mehmed IV. in saltanat tarihleri kadrosunda, dini ve kültürel cephesi ile birlikte, izah etmek elbette mümkün olmayacaktır. Çünkü buradaki tasavvufi düşüncenin temelleri Ortaçağ Türkiyesinde, Anadolu Selçuklu Devleti ve hattâ Büyük Selçuklu İmparatorluğu tarihlerindedir. Türk-islâm milletlerinin hayatında pek uzun bir müddet nâzım hayat görüşü vasfını taşıdığı sezilen tasavvufi tefekkürün unsurlarından bir kısmını islâmdan önceki Türk toplumlarında bulmak kabildir. O hâlde Garblılışma hareketi karşısında dinci Türk zümresinin durumuna ve tutumuna dâir isabetli bir tahlil ve doğru bir hüküm, din mevzuunun Türk tarihindeki gerçek yerinin bilinmesine bağlıdır.